

สำนักงานคณะกรรมการ
สุขภาพแห่งชาติ

สมัชชาสุขภาพ

ข้อถกแถลง สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 13
ภายใต้ประเด็นหลัก “พลังพลเมืองตื่นรู้... สู้วิกฤตสุขภาพ”

**การบริหารจัดการวิกฤตสุขภาพจากโรคอุบัติใหม่:
บทเรียนจากโควิด-19**

(Emerging Diseases Crisis management: Lesson learn from COVID-19)

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 13 ได้พัฒนากระบวนการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย จนได้
ข้อถกแถลง “การบริหารจัดการวิกฤตสุขภาพจากโรคอุบัติใหม่: บทเรียนจากโควิด-
19” จำนวน 14 ข้อฉบับนี้

จึงขอความกรุณาสมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นในคำถามปลายเปิด
ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรภาคี เครือข่ายของท่าน โดยไม่จำเป็นต้องตอบครบทุกข้อคำถาม

และสามารถให้ความเห็นผ่าน google form (ตาม QR Code ที่ระบุไว้ในจดหมาย) หรือส่ง
file แนบมาที่ wanwimol@nationalhealth.or.th ภายในวันที่ 4 กันยายน 2563

บทนำ

- การขับเคลื่อนมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 2 พ.ศ.2552 เรื่อง “โรคติดต่ออุบัติใหม่”
- การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่แห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556-2564 ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกองค์กรภาคีต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ วิชาการ เอกชน และประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์
  - การพัฒนาระบบเตรียมความพร้อมสำหรับภัยพิบัติฉุกเฉินด้านสาธารณสุข
  - การพัฒนาระบบป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ ภายใต้แนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว
  - การพัฒนาระบบการสื่อสารความเสี่ยงและประชาสัมพันธ์โรคติดต่ออุบัติใหม่
  - การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ
  - การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาจากภาคประชาสังคม
  - การส่งเสริมการจัดการความรู้การวิจัยและพัฒนา

นิยาม

“วิกฤตสุขภาพ” หมายถึง ภาวะทางสุขภาพในมิติกาย จิต สังคม และปัญญา ที่ไม่อยู่ในภาวะปกติ อาจเกิดจากธรรมชาติหรือไม่ก็ได้ เป็นเหตุการณ์ที่มีอยู่ในภาวะอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อมโดยรวม ที่ควรต้องมีนโยบายหรือการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหามายในเวลาที่เหมาะสม

“โรคอุบัติใหม่” หมายถึง โรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อใหม่ (New Infectious Diseases) พบในพื้นที่ใหม่ (New Geographical Areas) อุตุน้ำ (Re-emerging Infectious Diseases) เป็นเชื้อก่อโรคที่ดื้อต่อยาต้านจุลชีพ (Antimicrobial resistant organism) รวมถึงเหตุการณ์จงใจกระทำของมนุษย์ด้วยสารชีวหรืออาวุธเชื้อโรค

“วิกฤตสุขภาพจากโรคอุบัติใหม่: บทเรียนจากโควิด-19”

- ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน- เป้าหมายนานาชาติ
- ส่งผลต่อเศรษฐกิจ- ตกงาน ขาดรายได้
- ส่งผลต่อสังคม- ภาวะการขาดแคลนอาหาร การเข้าถึงการรักษาป้องกัน
อันตราย การตีตรา
- ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต- ความเจ็บป่วย ความเครียด การฆ่าตัวตาย
- ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม- ขยะอันตราย น้ำดื่มน้ำใช้สะอาด

วิกฤต “โรคอุบัติใหม่”

2499-2501
ไข้หวัดใหญ่เอเชีย
 ผู้เสียชีวิต: 2 ล้าน
 ต้นตอ: ไข้หวัดใหญ่

ระบาดสูงสุด
 2548-2555
เอชไอวี/เอดส์
 ผู้เสียชีวิต: 36 ล้าน
 ต้นตอ: ไวรัสเอชไอวี

2511
ไข้หวัดใหญ่ฮ่องกง
 ผู้เสียชีวิต: 1 ล้าน
 ต้นตอ: ไข้หวัดใหญ่

2552
ไข้หวัดใหญ่ 2009
 ผู้เสียชีวิต: 200,000+
 ต้นตอ: ไวรัสไข้หวัดใหญ่
 ชนิด เอช1 เอ็น1

ร.ค. 2562-ปัจจุบัน
โควิด-19
 ผู้เสียชีวิต* : 4,600+
 ต้นตอ: ไวรัสโคโรนา
 สายพันธุ์ใหม่ 2019

ข้อถกเถียง

1.1 ในสถานการณ์วิกฤตสุขภาพ กรณีการระบาดใหญ่ของ COVID-19 องค์กรภาคี เครือข่ายของท่านได้รับผลกระทบทางบวกและทางลบ อย่างไร (กรุณาให้เหตุผล และยกตัวอย่างประกอบ)

1.2 “บทเรียน” ที่องค์กรภาคี เครือข่ายของท่านได้เรียนรู้จากเหตุการณ์ดังกล่าว มีเรื่องใดบ้าง (กรุณาให้อธิบาย และยกตัวอย่างประกอบ)

การเกิดวิกฤตโรคอุบัติใหม่

- ทั่วโลกจะมีโรคติดต่ออุบัติใหม่เกิดขึ้นทุกปี มีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้น และเกิดการระบาดข้ามพรมแดน
- มีหลายปัจจัยทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ทำให้เกิดโรคอุบัติใหม่รุนแรงขึ้น เช่น
  - การเปลี่ยนแปลงของเชื้อโรคเพื่อหลบหนีระบบภูมิคุ้มกันของมนุษย์
  - การคุกคามสิ่งแวดล้อม
  - พฤติกรรมของมนุษย์
  - อื่น ๆ

ข้อถกเถียง

2.1 ท่านคิดว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคอุบัติใหม่รุนแรงในประเทศไทย มีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้อง

2.2 องค์กรภาคี เครือข่ายท่าน จะมีบทบาทในการป้องกันหรือควบคุมปัจจัยที่ก่อให้เกิดโรคอุบัติใหม่ได้อย่างไร

2.3 องค์กรภาคี เครือข่ายท่าน ต้องการการสนับสนุนอย่างไร ที่จะทำให้สามารถแสดงบทบาทตาม 2.2 ได้ (ทั้งทางกฎหมาย ทรัพยากร พัฒนาศักยภาพ หรืออื่น ๆ)

การจัดการ/มาตรการควบคุมโรคอุบัติใหม่

- มาตรการล็อกดาวน์ (Lockdown)
- มาตรการด้านการสื่อสารความเสี่ยง
- มาตรการกักตัว
- มาตรการการณรงค์การป้องกันตนเอง
- มาตรการด้านกฎหมาย
- การจัดตั้งกลไกกลางระดับชาติ

ข้อถกเถียง

3.1 มาตรการ กลไก กฎหมายเพื่อป้องกัน ควบคุม COVID-19 ในปัจจุบันมีเรื่องใดบ้างที่ทำได้ดีและควรทำต่อ หรือนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคต เรื่องใดที่ควรปรับปรุง เรื่องใดที่ควรเพิ่มเติม

3.2 องค์กรหรือเครือข่ายของท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการป้องกัน ควบคุม COVID-19 ในบริบทระดับใด (ชาติ จังหวัด อำเภอ ตำบล องค์กร หรืออื่น ๆ) และมีรูปแบบมาตรการอย่างไร

3.3 มาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ตาม 3.2 สามารถลดภาวะวิกฤตของประชาชนได้หรือไม่ อย่างไร

มาตรการลดวิกฤตสุขภาพจากโรคอุบัติใหม่

- มาตรการในการเฝ้าระวังป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19
- มาตรการตรวจคัดกรอง แยกกัก กักกัน หรือคุมไว้สังเกต
- มาตรการดูแลและเยียวยาผลกระทบจาก COVID-19
- มาตรการป้องกันการเกิด COVID-19 ระลอกสอง
- อื่น ๆ

ข้อถกแถลง

4.1 องค์กรภาคี เครือข่ายท่าน มีการปรับตัวตามชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสาธารณะ อย่างไร

4.2 องค์กรภาคี เครือข่ายของท่าน มีมาตรการดูแล เยียวยาและฟื้นฟูสุขภาพ(ทั้ง 4มิติ) ของคนในองค์กร หรือชุมชนที่ท่านทำงานด้วยอย่างไร

4.3 เมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤตโรคอุบัติใหม่ ปัจจัยอะไรที่ทำให้องค์กรภาคี เครือข่ายของท่าน ปรับตัว/ฟื้นตัวจากภาวะวิกฤตสุขภาพได้

4.4 องค์กรภาคี เครือข่ายของท่าน มีความเห็นหรือข้อเสนอต่อมาตรการดูแล เยียวยาผลกระทบ และการฟื้นฟูหลังสถานการณ์โรค จากบทเรียน COVID-19 เพื่อลดภาวะวิกฤตสุขภาพจากโรคอุบัติใหม่อย่างไร

ข้อเสนอนโยบายสาธารณะด้าน

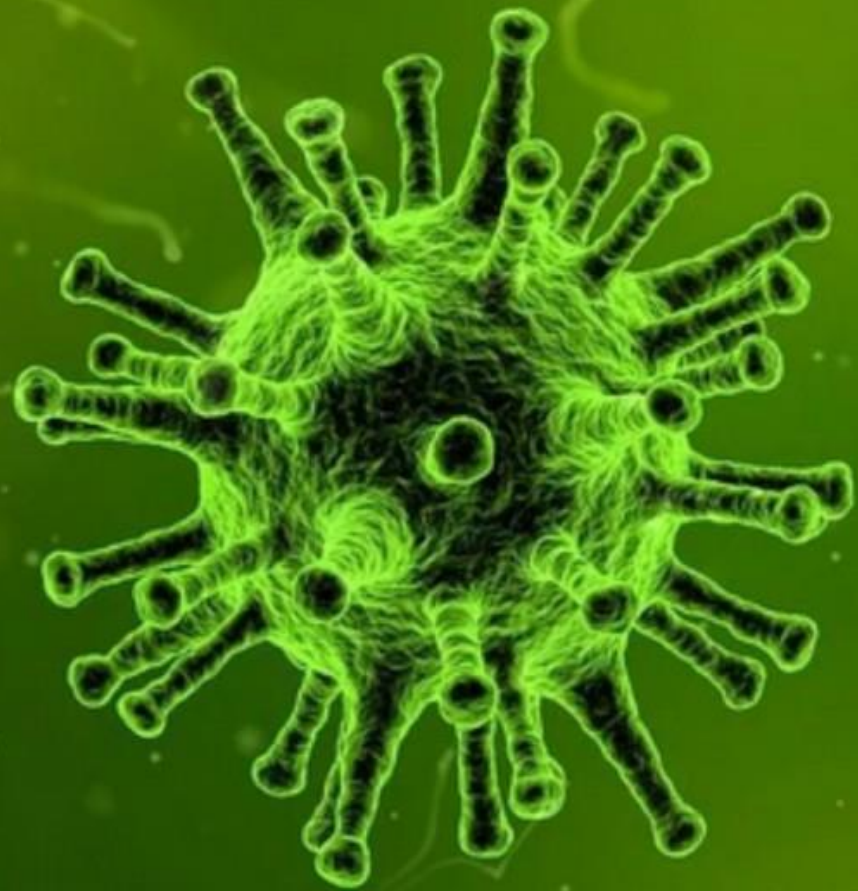
“การบริหารจัดการวิกฤตสุขภาพจากโรคอุบัติใหม่: บทเรียนจากโควิด-19”

- 1) นโยบายด้านการดูแลรักษา และป้องกันโรคอุบัติใหม่
- 2) นโยบายการพัฒนาระบบเฝ้าระวังและบริหารจัดการแผนเผชิญเหตุ
- 3) นโยบายการผสมผสานภาคีเครือข่ายในการจัดการโรคอุบัติใหม่
- 4) นโยบายด้านการสื่อสารความเสี่ยง
- 5) นโยบายด้านสุขภาพจิตและสิ่งแวดล้อม
- 6) นโยบายด้านการจัดการผลกระทบจากโรคอุบัติใหม่

ข้อถกแถลง

5.1 จากประสบการณ์การระบาดของ COVID-19 องค์กรภาคี เครือข่ายของท่าน เห็นว่า นโยบายสาธารณะหรือมาตรการการสนับสนุน เพื่อไม่ให้เกิดภาวะวิกฤต มีเรื่องใดที่เป็น จุดแข็ง จุดอ่อน และมีโอกาสในการพัฒนาอย่างไร

5.2 องค์กรภาคี เครือข่ายของท่านเห็นว่า อะไรคือ “นโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับ วิกฤตโรคอุบัติใหม่” ซึ่งสามารถขับเคลื่อนร่วมกันได้ในสังคม/ชุมชนที่ท่านทำงาน เพื่อรับมือกับวิกฤตโรคอุบัติใหม่ที่ยังคงอยู่และอาจเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้ทันที โดยไม่ต้องรอนโยบายหรือการสั่งการจากรัฐบาล เช่น การระบาด COVID-19 ระลอกสอง

ขอขอบคุณค่ะ

